

Рачинська А.В.

аспірант,

Державний економіко-технологічний університет транспорту

ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА ПІДПРИЄМСТВА: ВИЗНАЧЕННЯ, ЗАВДАННЯ ТА МЕТОДИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Після набуття Україною незалежності національні підприємства різних форм власності зіткнулися з багатьма якісно новими проблемами забезпечення своєї економічної безпеки. В умовах відкритої української економіки суб'єкти економічної діяльності знаходяться під впливом потужних зовнішніх і внутрішніх чинників. На сучасному етапі реформування системи управління державою та реалізації корінних економічних реформ правильна побудова системи економічної безпеки підприємства, визначення ефективних механізмів протидії внутрішнім та зовнішнім загрозам стає головними завданнями, які обумовлюють економічну та фінансову стійкість підприємства.

Визначення базових питань економічної безпеки було розглянуто в працях вітчизняних і зарубіжних науковців, таких як М. Куркін, [4], Д. Ковальов [3], Т. Сухорукова [3], А. Меліхов [5], Е. Камишнікова [5], С. Ільяшенко [2], Д. Шалагін [6], М. Бендіков [1] та інші.

Розвиток економічних відносин в Україні змінив уявлення економічної науки і керівників промислових підприємств про механізми забезпечення економічної безпеки.

В умовах, коли держава перестала бути переважним власником підприємств і споживачем їхньої продукції, змінилася ієрархічна структура функцій підприємства та їхній зміст. З розвитком недержавного сектору економіки поняття «економічна безпека підприємства» стало набувати більш широке значення у сенсі визначення об'єктів, суб'єктів і складових системи її забезпечення.

Найчастіше в наукових публікаціях головною метою економічної безпеки підприємства визнається забезпечення його стійкого і максимально ефективного функціонування, створення високого потенціалу розвитку й зростання в майбутньому.

У колі вітчизняних та іноземних вчених немає єдиного підходу до визначення терміну «економічна безпека підприємства». Найбільш розповсюдженою є наступна дефініція зазначеного терміну: це стан ефективного використання ресурсів підприємства (капіталу, персоналу, інформації, технології, техніки тощо) та наявних ринкових можливостей, що дозволяє попередити негативний вплив внутрішніх і зовнішніх загроз та забезпечити його довгострокове виживання й стійкий розвиток на

ринку відповідно до обраної місії (статутних завдань) [5]. На наш погляд недосконалістю зазначеної дефініції є те, що на перший план висунуто економічну складову забезпечення економічної безпеки підприємства, а безпосередні заходи з попередження негативного впливу внутрішніх і зовнішніх загроз (із забезпечення безпеки) виглядають як вторинний аспект економічної діяльності підприємства, який цілком залежить від ефективності використання його ресурсів.

У інших публікаціях забезпечення економічної безпеки визначено як діяльність, що направлена на досягнення стійкого та стабільного функціонування, розвитку і прогресу соціально-економічних структур. Спираючись на логіку розмежування понять «забезпечення економічної безпеки» та «економічна безпека» за схемою «діяльність-результат діяльності», а також із врахуванням тези, що неможливо досягнути ідеально безпечного середовища, доцільно розглянути економічну безпеку як стан, у якому забезпечується мінімальний негативний вплив внутрішніх і зовнішніх загроз на діяльність та економічний результат підприємства [6]. Підприємство в безпеці, коли кінцевому результату його діяльності не загрожують негативні чинники в конкретний момент у даному місці. Крім того, повинні бути створені передумови для забезпечення безпеки в майбутньому.

Отже, пропонується визначити поняття економічної безпеки підприємства як складну категорію, що характеризує здатність створеної на підприємстві системи протистояти дестабілізуючій дії внутрішніх і зовнішніх чинників з метою забезпечення ефективного використання його ресурсів (капіталу, персоналу, інформації, технології, техніки тощо), наявних ринкових можливостей (конкурентоспроможності), а також виконання інших статутних завдань у поточному періоді та на перспективу.

Зовнішні і внутрішні чинники можуть нанести шкоду економіці підприємства в чотирьох випадках:

1. Система економічної безпеки підприємства побудована таким чином, що не може передбачати загрозу до її виникнення.
2. Загроза виникла, але службові особи, відповідальні за економічну безпеку підприємства, неспроможні її побачити.
3. Загрозу виявлено, але менеджмент підприємства неспроможний попередити її негативні наслідки.
4. Керівництво підприємства намагається вирішити проблему, але його дії не призводять до позитивного результату.

Особливостями виробничих підприємств України (металургійних, машинобудівних тощо) є їхня висока енергоємність, значна залежність від сировинної бази й транспортної складової, монополізація сировинних ринків та енергопостачальних потужностей декількома власниками,

обмеженість потреб внутрішніх ринків і висока конкуренція на зовнішніх ринках внаслідок захисту іноземними урядами своїх національних виробників.

З урахуванням особливостей стану сучасної економіки України одним із головних завдань забезпечення економічної безпеки суб'єкта економічної діяльності є досягнення економічного суверенітету підприємства (групи підприємств) у сенсі мінімізації його залежності від зовнішніх і внутрішніх факторів. Тобто, практичне досягнення такої мети можливо лише в разі побудови ефективної багаторівневої системи економічної безпеки підприємства, її адаптації до систем регіональної та державної безпеки, правильного визначення загроз і своєчасного вжиття заходів з метою попередження або мінімізації негативних наслідків на економічний результат [4].

До основних завдань системи економічної безпеки підприємства можна віднести наступні: оцінка економічної ситуації у світі, державі, регіоні, на підприємстві; складання прогнозів розвитку економічної ситуації на макро- та макрорівнях; визначення можливих загроз (проблем) різних рівнів, які можуть вплинути на діяльність підприємства; прийняття рішень щодо недопущення (мінімізації) впливу виявлених загроз; моніторинг та оцінка ефективності реалізації прийнятих рішень; внесення коректив у систему протидії загрозам.

Методами забезпечення економічної безпеки доцільно визначити: збирання та аналітичну обробку інформації щодо економічної ситуації макро- і мікрорівня в оточенні підприємства; прогнозування можливих загроз для підприємства; завчасне відпрацювання моделей (алгоритмів) протидії негативному впливу загрози на діяльність підприємства; проведення практичного експерименту щодо перевірки ефективності відпрацьованих моделей (алгоритмів); внесення коректив і застосування відпрацьованих моделей на практиці.

Список використаних джерел:

1. Бендиков М. А. Экономическая безопасность промышленного предприятия / М. А. Бендиков // Менеджмент в России и за рубежом. – 2000. – № 2. – С. 17-30.
2. Ильяшенко С. Н. Составляющие экономической безопасности предприятия и подходы к ее оценке / С. Н. Ильяшенко // Актуальные проблемы экономики. – 2003. – № 3. – С. 12-19.
3. Ковалев Д. Экономическая безопасность предприятия / Д. Ковалев, Т. Сухорукова // Экономика Украины. – 1998. – № 6. – С. 48-51.
4. Куркин Н. В. Управление экономической безопасностью развития предприятия: Монография / Н. В. Куркин. – Днепропетровск: АРТ-ПРЕСС, 2004. – 450 с.

5. Мелихов А. А. Эволюция подходов к содержанию категории «экономическая безопасность предприятия» / А. А. Мелихов, Э. В. Камышникова // Вісник Приазовського державного технічного університету. – 2009. – № 19. – С. 316-319.

6. Шалагин Д. А. Методологические основы формирования экономической безопасности предприятия / Д. А. Шалагин // Вестник Белорусского национального технического университета. – 2009. – № 1. – С. 98-102.

7. Цигилик И. И. Экономическая безопасность предприятия в системе внутреннего экономического механизма / И. И. Цигилик, Т. М. Паневник // Экономика. – 2007. – № 8. – С. 3-5.

Соколова Є.Б.

асистент;

Піддубний В.В.

асистент;

Абабова А.Г.

аспірант,

Харківський державний університет харчування та торгівлі

МЕРЧАНДАЙЗИНГ ЯК НЕВІД'ЄМНА СКЛАДОВА РОЗВИТКУ СУЧАСНОЇ РОЗДРІБНОЇ ТОРГІВЛІ

Однією з важливих сфер формування споживчого ринку, відображення економічного розвитку країни, координуючою ланкою в системі міжгалузевих і регіональних зв'язків, дійовим засобом задоволення потреб населення у товарах і послугах є роздрібна торгівля [1]. Тому, українські підприємці проявляють підвищений інтерес до розвитку роздрібної торгівлі як інвестиційно-привабливого виду підприємництва. Умови конкуренції підштовхують їх знаходити свої ринкові ніші, за рахунок яких легше функціонувати та досягати цільового рівня рентабельності.

На сучасному етапі розвитку українського ринку роздрібні підприємства все більше усвідомлюють, що їх успіх на ринку залежить від правильно обраного інструменту маркетингової комунікації підприємства. Одним з таких інструментів комунікації є мерчандайзинг, головним завданням якого є створення емоційного стану у споживача, який сприяє стимулюванню роздрібного продажу товарів до певних марок чи груп товарів без участі спеціалізованого персоналу.